

Прихватам препоруку Председништва да се у своме усменом излагању мање ослањамо на дебатни реферат који смо припремили за ово саветовање, а да се евентуално осврнемо на неке од уводних реферата. Надам се да ће мој реферат бити у целини објављен и да неће доживети »скраћивања«, тако да ће га заинтересовани моћи ускоро прочитати у часопису »Економски анали«.

У своме поздравном обраћању гувернер НБС, госпођа Кори Удовички, изнела је начелни став да је наш задатак »да указујемо на различита алтернативна решења као и могуће последице донетих одлука«. Управо сам у дебатном реферату желео да покажем како сам, још пре три године, указивао на последице прихватања (нео)либералног модела економске политике заснованог на Вашингтонском консензусу, те предлагао алтернативно решење.

Као што сам у потпуности сагласан са њеним горе наведеним ставом, тако се не могу сложити са конкретизацијом тог начелног става од стране госпође К. Удовички. Наиме, гувернер тврди да су ванредни парламентарни избори проузроковани, пре свега, незадовољством грађана растом животног стандарда и ако је ниво животног стандарда данас евидентно већи него у време милошевићевог режима. Наводећи да се данас од 120% расположивог производа на потрошњу издваја 105% друштвеног производа (више трошимо него што стварамо) она је констатовала да у нашем народу постоје нереална очекивања, те да се нисмо »као економска дисциплина показали на нивоу задатка и успели да грађанима објаснимо да већи раст животног стандарда није реалан«.

Интересантно да се данашње стање стално приказује на фону изузетно неуспеле, више него десетогодишње, политике претходног режима у коме је дошло до распада земље, огромних издатака везане за ратове вођене у окружењу, доласка стотине хиљада избеглица, уништене привреде хиперинфлацијом, економским санкцијама и НАТО бомбардовањем, итд. И ако смо 2000. године »стартовали« од ниске основице, а уз то је дошло до скидања економских санкција, бесплатних донација и додатног задуживања у иностранству од неколико милијарди долара, те (рас)продаје имовине кроз приватизацију и, по тој основи, прихода од преко милијарде долара, заиста је било потребно имати у власти »експерте« да би после три године имали привредну стагнацију (после раста од 0,1% у 2001. и 1,7% у 2002. у овој години биће забележен пад индустријске производње од 3%, а пољопривредна производња имаће још значајнији пад), велику и растућу незапосленост (милион људи је званично без посла, а скоро исти толики број људи ради у предузећима који су у стању неликвидности или стечаја), раст спољне задужености (сада износи преко 13 милијарди долара и на овом нивоу привредне активности ми већ имамо озбиљну дужничку кризу), огроман спољнотрговински дефицит (и ако је последњих година претходне власти он био висок и кретао се нешто испод 2 милијарде долара годишње, у 2002. је износио 3, у прошлој 4, а у овој години износиће око 4,5 милијарде долара), итд.

Мислим да се проблем не налази у нереалним очекивањима, те да је народ свестан да се и не живи тако лоше када види да у земљи све »стоји«. Незадовољство је изазвано, пре свега, тиме што народ виде да се власт понаша као сеоски бећар који ништа озбиљно не ради и живи од тога што (рас)продаје своју очевину и задужује се код комшија и јасно му је чему то води. Да за тренутак оставимо по страни неекономске факторе незадовољства: дискредитација највиших државних институција (парламента – сетимо се само избора гувернера , председника, судства), корупција и шпијунирање у самом врху власти, повезаности власти и криминала, унижавању националног достојанства (генерале који су под заклетвом бранили земљу испоручују Хагу, а самоиницијативно предлажу слање наших војника у Авганистан и Ирак како би тамо гинули бранећи америчке националне интересе), бахат однос према народу (продајте станове и платите струју – речи су садашњег гувернера, а у то време министра за енергетику), итд.

(Објављено у часопису *Економски анали* бр.12/03)